

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Lenky Krupičkové a soudců Davida Hipšra a Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **Vinařství Dubňany s. r. o.**, se sídlem tř. Osvobození 92, Kvítkovice, zastoupena JUDr. Vojtěchem Mihalíkem, advokátem se sídlem Bezručova 90, Mikulov, proti žalované: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**, se sídlem Květná 15, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 12. 2023, č. j. 29 A 134/2021-117,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Předmětem nyní projednávané věci je vyhodnocení protichůdných závěrů laboratorních rozborů vzorků vína a na to navazující otázka liberace.

[2] Rozhodnutím ze dne 22. 4. 2021 Státní zemědělská a potravinářská inspekce, inspektorát v Brně (dále též „SZPI“), shledala žalobkyni vinnou z přestupku, kterého se měla dopustit tím, že formou skladování uváděla na trh víno, v němž byl zjištěn přídavek vody. Šlo o odrůdu Modrý Portugal, víno červené suché, alk. 11,5 % obj., víno bez CHOP/CHZO, krajina původu: Maďarsko, č. š. 180050, ročník sklizně 2018. Víno nevyhovělo požadavku stanovenému v příloze č. VIII, části II, oddílu A, bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (dále též „nařízení 1308/2013“). Víno tak nebylo vyrobeno v souladu s pravidly uvedenými v příloze VIII tohoto nařízení. Jeho uvedením na trh žalobkyně porušila čl. 80 odst. 2 písm. c) nařízení

1308/2013, a dopustila se přestupku podle § 39 odst. 2 písm. bb) zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství. Za to jí byla uložena pokuta ve výši 110 000 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč a uhradit náklady laboratorního rozboru ve výši 2 910 Kč.

[3] K odvolání žalobkyně změnila žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 8. 2021 výrok o uložení povinnosti uhradit náklady laboratorního rozboru (ve výroku odkazované ustanovení zákona), ve zbytku však rozhodnutí SZPI potvrdila a odvolání zamítla.

II.

[4] Proti rozhodnutí žalované podala žalobkyně žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“). V té zejména poukázala na to, že si z duplicitního vzorku nechala vyhotovit rozbor u akreditované laboratoře EUROFINS CZ. Tato laboratoř v rozporu se závěry správních orgánů vyhodnotila vzorek jako vyhovující. Správní orgány však daný rozbor odmítly a upřednostnily výsledky vlastní analýzy. Žalovaná k tomu ve vyjádření k žalobě uvedla, že jí je z úřední činnosti známo, že databáze laboratoře EUROFINS CZ obsahuje izotopové hodnoty získané sledováním izotopových hodnot vín z dané země napříč mnoha klimaticky velmi odlišných sklizní. Naproti tomu databáze využitá maďarským národním úřadem obsahuje rozptyl izotopových hodnot pouze deklarovaného ročníku sklizně (2018). Ročník 2018 jako nadprůměrně teplý a suchý byl značně specifický. Tudíž i izotopové hodnoty tohoto ročníku se nacházejí v horní části rozptylu hodnot, které vykazují vína z Maďarska za posledních 10 až 15 let. Při interpretaci výsledků rozboru je nutné brát na tuto skutečnost zřetel, což laboratoř EUROFINS CZ nemohla splnit. V replice žalobkyně označila tvrzení žalované za pouhé spekulace a konstatovala, že si žalovaná měla vyžádat konkrétní sdělení směřující k vyjasnění, jaké vzorky laboratoř EUROFINS CZ použila. Toto navrhla i soudu, stejně jako moderaci výše uložené pokuty.

[5] Krajský soud při jednání neprovedl důkazní návrhy žalobkyně a posléze žalobu zamítl. Konstatoval, že rozpor mezi účastníky byl pouze v tom, jak dvě různé laboratoře vyhodnotily výsledky měření. Pro žalovanou bylo přitom z hlediska interpretace výsledků obou rozborů rozhodující, s jakými referenčními vzorky obě laboratoře naměřené hodnoty porovnávaly. Laboratoř SZPI vycházela s pomocí příslušného maďarského orgánu z databáze 50 maďarských vzorků ročníku 2018. Z maďarské odpovědi je přitom jednoznačně seznatelné, s jakými vzorky se víno žalobkyně porovnávalo, jaká byla střední hodnota parametru delta¹⁸O vody u všech porovnávaných 50 maďarských vzorků vín ze sklizně 2018, i jaká byla minimální naměřená hodnota uvedeného parametru všech porovnávaných maďarských vzorků. Dle krajského soudu lze získané vzorky v souladu s nařízením 1308/2013 a prováděcím nařízením Komise č. 2018/274, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy, certifikaci, evidenční knihu vstupů a výstupů, povinná prohlášení a oznámení, a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o příslušné kontroly, a zrušuje prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/561 (dále též „prováděcí nařízení 2018/274“) považovat za relevantní referenční rámec pro srovnání vzorků vína odebraných při kontrolní činnosti SZPI. Oproti tomu z vyjádření laboratoře EUROFINS CZ není zřejmé, o jaké konkrétní hodnoty a jaké vzorky vína se výsledek jejího rozboru opírá. Žalovaná pak dodatečně objasnila své tvrzení, že databáze laboratoře

pokračování

EUROFINS CZ obsahuje izotopové hodnoty získané z dané země napříč mnoha klimaticky velmi odlišných sklizní, tedy zachytí pouze velmi zvodněné vzorky, zvláště pokud pochází z klimaticky výjimečných let. Rovněž srozumitelně a přesvědčivě vysvětlila, proč závěry laboratoře, kterou si zvolila žalobkyně, v tomto konkrétním případě nemohly zpochybnit správnost závěru správních orgánů. Správní orgány tak řádně zjistily skutkový stav a jejich závěry krajský soud považoval za zákonné. Nemohl pak přistoupit k moderaci uložené pokuty, neb tento návrh byl podán opožděně (po uplynutí lhůty k podání žaloby).

III.

[6] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Namítla, že zákon stanoví možnost liberace, přičemž ona sama se na závadném stavu jako obchodník s vínem nijak nepodílela. Zavadnost nemohla zjistit jinak než prostřednictvím laboratorních rozborů. Je pravdou, že tyto zadala u akreditované laboratoře dodatečně, ovšem stále před vydáním prvostupňového rozhodnutí. Stěžovatelka však neměla důvod pochybovat o kvalitě vína, které odebírá od dlouholetého dodavatele, jehož produkty historicky vyhovovaly zákonným požadavkům na kvalitu vína. Akreditovaná laboratoř navíc vyhodnotila vzorek vína jako vyhovující. I v rámci trestnosti přestupků se přitom uplatní principy trestnosti trestných činů. V souzené věci byl závěr laboratorních rozborů fakticky jediným důkazem, na jehož základě byla stěžovatelka uznána vinnou. Jestliže však dvě důvěryhodné laboratoře dospěly k rozdílným závěrům, evidentně existovaly velmi podstatné pochybnosti, zda vůbec ke spáchání přestupku došlo. Žalovaná měla v této situaci zjistit, z jakých vzorků vycházela laboratoř EUROFINS CZ, v opačném případě nelze hovořit o náležitém zjištění skutkového stavu. Výsledky laboratoře EUROFINS CZ nebyly tzv. „na objednávku“, její závěry by proto měly mít stejnou váhu jako závěry akreditované laboratoře SZPI. Stěžovatelka dále poukázala na skutečnost, že nemá jinou možnost než se v otázce ředění vína spolehnout na závěry akreditované laboratoře. Nemá se tak jak ubránit hrozící sankci, neboť pokud správní orgány i přes provedený rozbor akreditované laboratoře, upřednostní svůj rozbor, stává se tato možnost „obranou“ toliko formální. Hrozící sankci se tak reálně nemohla ubránit. Pro výše uvedené navrhla zrušit rozsudek krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

IV.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti úvodem zdůraznila, že stěžovatelka opakuje své žalobní body, na které se jí již dostalo dostatečné odpovědi. Dodala, že naměřené množství izotopů kyslíku ve vodě se v odebraných vzorcích u obou laboratoří nerůznilo. Bylo proto zásadní srovnat naměřené množství izotopů u vzorku vín stejného původu a ročníku. Žalovaná pak již ve správním řízení uvedla, že databáze referenčních vzorků vín laboratoře EUROFINS CZ získává izotopové hodnoty napříč klimaticky velmi odlišnými sklizněmi. Modrý Portugal, ročník 2018, byl v Maďarsku ovlivněn nadprůměrně suchým a teplým počasím a vykazoval izotopové hodnoty v horní části rozptylu těchto hodnot. To laboratoř EUROFINS CZ nemohla zohlednit (neboť neměla přístup k relevantním

vzorkům). Bylo nadbytečné tyto skutečnosti podrobněji dokazovat. Stěžovatelka pak v řízení nevynaložila veškeré úsilí, aby předmětnému přestupku zabránila. Naopak, byla v řízení pasivní a laboratorní rozbor nechala zpracovat až po kontrolních zjištěních. Pro výše uvedené žalovaná navrhla zamítnout kasační stížnost jako nedůvodnou.

V.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Úvodem Nejvyšší správní soud uvádí, že kasační argumentace v podstatné míře jinými slovy opakuje argumenty uvedené již v řízení o odvolání a stejně tak v žalobě podané u krajského soudu. K tomu je třeba zdůraznit, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví (§ 102 s. ř. s.). Kasační přezkum je možný jen v rozsahu, v jakém k tomu stěžovatel svou formulací kasačních námitek vytvoří prostor. Řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem nemůže být „*jakýmsi druhým pokusem ještě jednou a z pohledu stěžovatele lépe uvážit o tomtéž*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2019, č. j. 1 Afs 44/2019-41).

[11] Podstatou projednávané věci je neshoda ve vypořádání střetu závěrů dvou laboratorních výsledků rozboru vzorku vína, které stěžovatelka uváděla na trh. Žalovaná a krajský soud velmi obsírně objasnili, proč hodnocení laboratoře EUROFINS CZ v souzené věci nezpochybnilo závěry správních orgánů založené na vyjádření příslušného maďarského orgánu, jemuž SZPI předala vzorek k vyhodnocení. Správně zdůraznili, že maďarský Národní úřad pro bezpečnost potravinového řetězce (*National Food Chain Safety Office*) dle prováděcího nařízení 2018/274 má povinnost odebrat 50 vzorků čerstvých hroznů pro databanku analytických hodnot s údaji o izotopech, a disponuje tak relevantním referenčním vzorkem vín (hroznů). Závěry činěné maďarskou stranou tak vycházely z porovnání hodnoty stabilních izotopů kyslíku O^{18} ve vodě zaslaného vzorku vína stejného původu a ročníku. Laboratoř EUROFINS CZ sice porovnávala stejné hodnoty, přičemž množství kyslíku se v rámci rozšířené nejistoty měření shoduje s tím, které naměřila laboratoř pověřená SZPI. Z jí provedeného rozboru však není zjevné, jaké víno, jakého původu a ročníku bylo s naměřenými hodnotami srovnáváno. Stěžovatelka k tomu neuvedla bližší informace. Ty nevyplývají ani z předložených podkladů, ve kterých se toliko uvádí, že „*na základě výsledků provedených analýz a porovnáním s průmyslovými standardy, vědeckou literaturou a hodnotami, které máme k dispozici, usuzujeme: poměr mezi izotopickými odchylkami kyslíku O^{18} ve vodě a ethanolu neindikuje naředění.*“ Takové závěry pak v žádném případě nemohou zpochybnit řádně objasněné měření provedené na vyžádání SZPI, neboť postrádají vypovídací hodnotu (odůvodnění) a jsou fakticky nepřezkoumatelné. K tomu správní orgány objasnily, že jim je z úřední praxe známo, že laboratoř EUROFINS CZ používá k porovnání vzorky z klimaticky různých sklizní, a závěry jejího rozboru jsou tak v souzené věci nerelevantní. V této souvislosti kasační soud v podrobnostech odkazuje

pokračování

na ucelenou argumentaci v rozhodnutí o odvolání, jejíž zákonnost správně osvědčil krajský soud.

[12] Nejvyšší správní soud k výše uvedenému připomíná, že správní orgány upozornily rovněž na skutečnost, že zkoumaný vzorek obsahuje nápadně nižší množství alkoholu. To je další z indicií o tom, že došlo k naředění vína. Ročník 2018 byl nadto v Maďarsku charakteristický tím, že se množství izotopů kyslíku pohybovalo v horní části rozptylu, který vykazují vína z Maďarska. V souzené věci laboratoř EUROFINS CZ naměřila hodnotu izotopů kyslíku - $1.0 \pm 0,4$ ‰ a laboratoř SZPI hodnotu izotopů - $1,2 \pm 0,64$ ‰, přičemž rozptyl izotopů kyslíku stanovený měřením 50 odebraných maďarských vzorků se pohyboval od 0,5 ‰ do 5 ‰, střední hodnota všech 50 vzorků činila $2,2 \pm 0,31$ ‰. Množství izotopů kyslíku tak bylo v kontrolovaných vzorcích nižší, což svědčilo o ředění vína vodou. Stěžovatelka v rámci řízení tyto hodnoty nerozporovala, toliko poukázala na zásady trestání a skutečnost, že závěr o nenaředění vína vodou vydala certifikovaná laboratoř. V souzené věci však s ohledem na skutečnost, že nedošlo ke zpochybnění výsledků měření a stanovení referenčního vzorku odebraných hroznů k porovnání hodnoty izotopů kyslíku, správní orgány dospěly ke zjevně správnému závěru, že víno bylo naředěné vodou. Důkladné odůvodnění závěrů žalovanou zcela zpochybnilo relevantnost závěrů laboratoře EUROFINS CZ pro souzenou věc.

[13] S ohledem na výše uvedené nelze hovořit o pochybnostech ve vztahu ke skutkovým zjištěním. Naopak, žalovaná se precizně a pregnantně vypořádala se závěry laboratoře EUROFINS CZ, kterými stěžovatelka zpochybňovala závěry laboratoře SZPI. Kasační soud má bezesbytku skutkový stav za zjištěný řádně a dostatečně. Stěžovatelka již ke zpochybnění závěrů, z nichž vycházela žalovaná, ničeho nenamítla, což nepřímou uvádí i v kasační stížnosti, když o závěrech laboratorního rozboru hovoří jako o jediném faktickém důkazu (schopným zpochybnit závěry správních orgánů). Pochybnosti do závěru správních orgánů pak musí vnášet právě žalobce, zde stěžovatelka (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2013, č. j. 3 As 9/2013-35).

[14] Lze taktéž souhlasit se žalovanou, že stěžovatelka si v řízení nepočínala aktivně v tom smyslu, že by prokázala splnění podmínek pro liberaci (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33, č. 3139/2015 Sb. NSS, ze dne 3. 5. 2017, č. j. 6 As 15/2017-39). K ověření množství izotopů kyslíku ve vodě přistoupila až v reakci na kontrolu provedenou ze strany SZPI. V řízení pak netvrdila, že by zavedla jakákoliv opatření, kterými by předcházela porušení zákonné povinnosti. Zákon přitom výslovně vyžaduje vynaložení úsilí k zabránění porušení zákonné povinnosti, tedy vyvinuté předem, preventivně. Právě tato přijatá preventivní opatření (vynaložené úsilí) může následně správní orgán a případně soud přezkoumat ve vztahu k možné liberaci (zproštění) odpovědnosti za přestupek. V souzené věci stěžovatelka ničeho o takto vynaloženém úsilí ani netvrdila. Spoléhání se na historii obchodování či dobrozdání dodavatele zajisté podmínky k liberaci nesplňuje (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 16. 8. 2018, č. j. 7 As 217/2018-25). Jako případné efektivní opatření si v posuzované věci lze představit vyžádání si vzorku hroznů, ze kterých je víno vyráběno, za účelem ověření jeho kvality (původu a vlastností) v certifikované laboratoři, a to i od distributora, který od pěstitele odebírá větší objem vína. Soud předpokládá, že i samotní pěstitelé (vinaři) budou mít zájem na tom, aby se jejich víno neředilo či se jinak nezhoršovala jeho kvalita, proto se na případných preventivních opatřeních budou podílet. Jen pro doplnění Nejvyšší správní

soud dodává, že dopady sankce by také jistě pro stěžovatelku byly méně citelné, pokud by měla smluvně založenou možnost se na svých dodavatelích v případě postihu způsobeného kvalitou dodaného vína hojit formou smluvní pokuty. Nadto jde o kasační námitku, která nachází pouze velice abstraktní a obecný předobraz v žalobních bodech a je na samé hranici přípustnosti dle § 104 odst. 4 s. ř. s.

[15] Sluší se uzavřít, že krajský soud o věci rozhodl správně. Jeho závěry našly oporu ve správním spisu a následovaly ustálenou prejudikaturu a znění zákona. Krajský soud, a zejména žalovaná, obsáhle vyjasnili jak otázky právní, tak i skutkové, přičemž vina stěžovatelky byla prokázána.

[16] Nejvyšší správní soud tak z výše uvedených důvodů neshledal kasační stížnost důvodnou.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. října 2024

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu